

JENNY NUOTION PIIPAHDUS PARLAMENTISSA

Jenny Maria Kilpiäinen syntyi Viipurissa 30. tammikuuta 1882 saippuatehtaan lajittelija Alexanter Kilpiäisen ja hänen vaimonsa Marian perheeseen. Jenny sai aikaansa ja perhetaustaansa nähden melko paljon koulusivistystä: hän suoritti koko kansakoulukurssin ja opiskeli lisäksi kansanopistossa.

Ammatiltaan Jenny oli kutoja. Eduskuntaan päästyään hän kirjoitti tämän ammatin varjopuolista omiin kokemuksiinsa nojaten: *”Tuskin millään ammattialalla työskentelevät työntekijät ovat niin perin huonoissa olosuhteissa kuin kutojat (neulojat) työskentelevät. Ammattialalla ei ole mitään varsinaista oppiaikaa. Ei minkäänlaista palkkatariffia. Ei pienimmässäkään määrin säännöllistä työpäivää - sanalla sanoen, kutojat ovat täydellisesti riippuvaisia työnantajien mielivallasta.”*¹ Montaa vuotta hän ei kuitenkaan ehtinyt tehtaassa työskennellä.

Työväenyhdistykseen Jennyn mainitaan liittyneen jo vuonna 1898 eli 16-vuotiaana. Hän vaikutti muun muassa kutojien ammattiosastossa ja Viipurin sosialidemokraattisessa naisyhdistyksessä, jonka rahastonhoitaja hän oli jonkin aikaa. Naisosaston puheenjohtaja oli tuolloin Mimmi Kontulainen, joka toimi sekä työläisnaisliitossa että Sosialidemokraattisen puolueen puoluehallinnossa. Tätä kautta myös Jenny tuli mukaan naisliiton työhön. Liittotoimikunnan varajäsenenä hän oli vuonna 1905 ja liiton sihteeri vuosina 1906-1907, jolloin työläisnaisten liittohallinto oli sijoitettu Viipuriin.²

Viipurilainen kutoja Jenny Nuotio oli ensimmäisen eduskunnan nuorimmainen. Vuonna 1907 hän täytti 25 vuotta. Työväenliikkeeseen hän oli liittynyt yhdeksän vuotta aiemmin, teini-ikäisenä tyttönä. Kuva: Kansan Arkisto.

Jenny Kilpiäisen ehdokkuutta ja valintaa eduskuntaan pidettiin aikanaan jonkinlaisena ”vahinkona”, josta Sylvi-Kyllikki Kilpi kirjoitti työläisnaisliikkeen historiassaan: *”vastikään äänioikeusikään päässeen ja vasta lyhyen aikaa puhujana käytetyn neitosen tulo eduskuntaan herätti hämmennystä. Hänestä ei tullut politiikan pitkäaikaista taivaltajaa, avioliitto etäännytti hänet pian työväenliikkeestä. Nähtävästi hänet oli onnellisesti sijoitettu jonkun suosiota saaneen mieshenkilön listalle – kolmen hengen listat toivat usein yllätyksiä listojen suunnittelijoille.”*³

Totta olikin, että Jenny sijoitettiin Kuopion itäisessä vaalipiirissä hyvin: hän oli alueen sosialististen ääniharavoiden listoilla. Toisaalta Jennyn naisliittotausta ja pätevytyminen liiton sihteerinä olivat edesauttaneet valintaa. Hilja Pärssinen mainitsee eräässä kirjoituksessaan viipurilaisten ”tehtaantytöjen” osallistuneen innokkaasti Venäjän hallituksen vastaiseen toimintaan ennen suurlakkoa. Tällainen tausta selittäisi osaltaan myös Jenny Kilpiäisen asettamista kansanedustajaehdokkaaksi, olihan suurella osalla listoille päätyneistä takanaan hallituksen vastaista toimintaa. Samaan suuntaan antaisi viitteitä yhteistoiminta Mimmi Kontulaisen kanssa, tämä kun oli Viipurin tunnetuimpia työläisaktivisteja.⁴

Jenny Kilpiäinen oli nuorin ensimmäisen eduskunnan kansanedustajista. Saadessaan tiedon valinnastaan maaliskuussa 1907 oli Jenny havainnut toisenkin suuren muutoksen olevan edessä: hän odotti lasta. Isä oli viipurilainen poliisi Villehad Nuotio ja avioliitto solmittiin pian vaalien jälkeen. Esikoispoika Voitto syntyi lokakuussa 1907. Seuraavat vaalit toimitettiin heinäkuun alussa 1908, jolloin toinen lapsi teki tuloaan perheeseen. Tuolloin Jenny oli jo päättänyt jättää yhteiskunnallisen vaikuttamisen vähemmälle ja keskittyä lastensa hoitoon. Kaukoksi ristitty poika syntyi marraskuussa 1908.

Varsinaiseen eduskuntatyöhön Jenny ehti osallistua runsaan parin kuukauden ajan: ensin kesäkuussa 1907 ja vielä jonkin aikaa ennen valtiopäivien huhtikuun 1908 alussa tapahtunutta hajotusta. Kilpi mainitsee avioliiton vieraannuttaneen Jennyn työväenliikkeestä. Kokonaan hän ei kuitenkaan luopunut aatteestaan vaan palasi miehensä kuoltua muun muassa kutojien ammattiosastoon, jonka

johtokuntaan hänet valittiin tammikuussa 1914. Samaan aikaan hän kuului työväen ruokalaosuuskuntaan.⁵

Nuotiot olivat ehtineet olla naimisissa kuusi vuotta, kun aviomies kuoli elokuussa 1913. Kolme vuotta myöhemmin menehtyi myös Nuotioiden esikoinen. Uuden avioliiton Jenny solmi 28. tammikuuta 1918 puutarhuri Juho Uparin kanssa. Yhteisiä lapsia Uparit eivät saaneet, sen sijaan pariskunta adoptoi vuonna 1916 syntyneen Sylva-tytön. Asusteltuaan joitakin vuosia Viipurin seudulla Uparit muuttivat Sipooseen. Jennyn vanhuudenpäiviä synkisti vielä toisenkin pojan menetys: Kauko kuoli juuri talvisodan kynnyksellä hieman yli 30-vuotiaana.⁶ Jenny Upari kuoli Sipoossa 9. huhtikuuta 1948.

1. "Kutojille", *Työläisnainen* 25-26/1907.

2. *Punaset 1907-1909. I sos.dem. kansanedustajien kuvat ja elämäkerrat; Työläisnainen* 6/1907, 45; A. Anton kokoelma, s. 3036. Työväen Arkisto (TA); Sos. dem. Työläisnaisten liiton painetut edustajakokouspöytäkirjat ko. vuosilta.

3. Kilpi, Sylvi-Kyllikki, *Suomen työläisnaisliikkeen historia*. Kansankulttuuri: Helsinki 1953, 90.

4. Kolmisenkymmentä vuotta takaperin, *Kansan Työ* 13.1.1935; Kujala, Antti, *Venäjän hallitus ja Suomen työväenliike 1899-1905*. Suomen Historiallinen Seura, Helsinki 1995, 335 ja 352.

5. *Työläisnainen* 5/1914, 38.

6. Tiedot on Viipurin seurakunnan ja maaseurakunnan kirkonkirjoista etsinyt Martta Salmela-Järvinen, jonka arkistoon ne on tallennettu. Kansio 30. TA.